

ДЖОНАТАН КАРОЛ ПРИЯТЕЛСТВО

Превод от английски: Лиляна Енева, 1990

chitanka.info

1.

Във всички вестници пишеха за нас. В два дори имаше материали с едно и също заглавие: „Най-добрият приятел на кучето Френд!“ Всички тези съобщения обаче видях по-късно, след като се бях върнал от болницата вкъщи и след като шокът бе започнал да отзвучава.

Когато се случи онова нещо, внезапно се появиха десетки очевидци, макар да си спомням, че онзи ден никого не бях видял наоколо: бяхме само с Френд и с един много дълъг товарен влак.

Френд е 7-годишен териер „Джак Ръсел“. Прилича на куче смесена порода: къси крака и кафеникаво-бяла козина, доста обикновена кучешка муцуна, озарена от две умни и добри очи. Ако трябва да бъда откровен обаче, кучетата „Джак Ръсел“ са рядкост и в края на краищата платих бая пари за него. Макар че допреди известно време никога нямах пари в излишък, една от чудатостите на характера ми винаги е била да купувам от най-хубавото, стига да мога да си го позволя.

Когато реших да си купя куче, започнах да търся истинско куче — не като онези глезотии, които постоянно трябва да стрижеш и да решиш. Не исках и от онези шикозни създания от Естония или от някъде другаде, които приличат по-скоро на алигатори, отколкото на кучета. Ходих по различни домове за животни и по места, където държат ловджийски кучета, и накрая попаднах на Френд чрез реклама в списание за кучета. Единственото, което не ми хареса у него, още в началото, бе името му: Френд^[1]. В него имаше твърде много кич и освен това не подходеше на куче, което изглежда така сякаш с удоволствие би пушило лула от царевичен кочан. Дори като беше още малък, Френд беше нисък на ръст и приличаше на космата бомбичка. Повече му подходеше името „Бил“ или „Нед“. „Джак“ също щеше да му отива, но това име участваше в названието на породата му. Жената, от която го купих, ми обясни, че името му било дадено по специална причина: когато лаел (което правел рядко), сякаш се чувала думата

„френд“. Погледнах на това доста скептично, но тя беше права — докато братчетата и сестричетата на палето джафкаха и скимтяха, този приятел стоеше твърдо на краката си и казваше: „Френд! Френд! Френд!“, като въртеше опашка. Изпитвах странно усещане, като го слушах, но започнах да го харесвам още повече заради това. И така, той си остана Френд.

Винаги съм се удивлявал колко добре се разбират кучетата и хората. Кучетата влизат в живота ти, избират си стол, на който да спят, отгатват настроенятията ти и нищо не им струва да се извият в дъга, която е напълно непривична и неподходяща. От самото начало заспиват лесно в чужда обстановка.

Преди да продължа, трябва да кажа, че Френд не ми правеше впечатление на нещо по-специално или по-рядко. Просто беше много добро куче. Радваше се, когато се връщах от работа вкъщи, и обичаше да слага глава на скута ми, докато гледам телевизия. Но не беше вундеркуче: не умееше да брои или да шофира, нито пък владееше други чудеса, за които понякога пишат в статиите за кучета, проявяващи „специални“ способности. Френд също обичаше бъркани яйца и идваше да бяга за здраве заедно с мен, когато не валеше дъжд и когато не се отдалечавах твърде от дома. Без съмнение имах точно това, което желях: куче като куче, което си беше извоювало кътче в сърцето ми с предаността и жизнерадостта си. Никога не очакваше прекалено много в замяна освен няколко чести погалвания и ъгъл от леглото, където да спи в студено време.

Денят, в който се случи онова нещо, бе слънчев и ясен. Навлякох гимнастическия си костюм и гуменките и направих няколко упражнения за разтягане на мускулите. Френд ме наблюдаваше от стола си, но като се приготвих за излизане, рипна и ме придружи до вратата. Когато я отворих, той се загледа навън, за да установи какво е времето.

— Искаш ли да дойдеш с мен?

Когато не искаше, обикновено лягаше на пода и не мърдаше от там, докато не се върна. Този път обаче завъртя опашка и излезе с мен. Доволен бях от присъствието му.

Спуснахме се по хълма надолу към парка. Френд обичаше да тича край мен, на около 60 см разстояние. Когато беше малък, често се спъвях в него, тъй като имаше навик ту да ми се изпречва на пътя, ту

да се отдалечава от краката ми, като очакваше винаги да знам къде се намира. Когато бягам обаче, аз гледам във всяка друга посока освен в краката си. В резултат имахме няколко великолепни сблъсъка, които изтръгнаха от него жално скимтене и го изпълваха с недоверие към навигационните ми способности.

Пресичахме Оубър роуд и през Харълд парк се затичвахме към железопътните релси. Когато стигнехме до релсите, извървявахме около една миля успоредно на тях, докато излезем на гарата, и след това бавно правихме обход и се връщахме у дома.

Френд познаваше маршрута толкова добре, че можеше да си позволи да спира по пътя, за да се облекчава или да изследва интересни нови гледки или миризми, появили се след предишния ни излет.

От време на време минаваше влак, но шумът се чуваше отдалеч и имахме достатъчно време да се отдръпнем и да се отдалечим на безопасно разстояние. Харесваше ми, когато минаваха влакове; обичах да ги слушам как се движат с грохот зад мен и отминават, докато набирах скорост, за да видя колко дълго мога да бягам успоредно с локомотива. Някои от машинистите ни бяха запомнили и като минаваха, надуваха пронизително свирките. Това ми харесваше, а мисля, че харесваше и на Френд, защото той винаги се спираше и излайваше няколко пъти, за да им покаже кой тук е господарят.

Тази сутрин бяхме извървели около половината път до гарата, когато чух, че идва влак. Както винаги, погледнах да видя къде е Френд. На няколко десетки сантиметра от мен той си тичаше весело, изплезил розов език.

Когато грохотът на влака се засили, видях една лека кола да пресича релсите на стотина метра пред нас. Голяма глупост от страна на шофьора, след като знае, че съвсем наблизо се движи влак. Закъде бързаше? Докато тази мисъл ми мина през ума, усетих влака да се приближава откъм лявото ми рамо. Погледнах надясно, за да се уверя, че Френд е в безопасност, но не го видях. Въртях глава насам-натам, но никъде не го виждах. Обзет от паника, се обърнах назад и го видях наред релсите — душеше нещо, към което бе съсредоточил цялото си внимание.

— Френд! Ела тук!

Той размаха опашка, но не вдигна глава. Затичах се към него, като не спирах да го викам.

— Френд! По дяволите, Френд!

Тонът ми най-сетне му направи впечатление, защото когато влакът бе само на 4–5 метра от него и машинистът вече намаляваше скоростта, френд вдигна глава.

Тичах, колкото ми държаха краката и усещах камъчетата да се разпитат изпод гуменките ми.

— Френд, махни се оттам!

Той не разбираше думите ми, но по тона ми усети, че го чака голям бой. Постъпи по възможно най-неподходящия начин: сви глава в раменете си и зачака да отида да го взема.

Влакът вече беше съвсем близо. В мига, преди да скоча, знаех, че имам само един избор, но го бях направил, още преди да помръдна. Втурнах се към моя Френд, наведох се и се опитах да го вдигна нагоре и в същото време да се изгърколя от релсите. Дори почти успях. Почти успях — ако не беше кракът ми, който остана точно зад мен, когато скочих, и бе направо срязан от огромните колела.

2.

В болницата срещнах Язенка. Язенка Чирич. Никой не можеше да произнася правилно „Язенка“ и затова цял живот ѝ бяха викали „Джаз“.

Беше на седем години и по-голямата част от живота си бе прекарала по болници, включвана към една или друга злоеща машина, която ѝ помагаше да води дълга и безнадеждна битка срещу изневеряващото ѝ тяло. Кожата ѝ имаше цвета на бяла свещ в тъмна стая, а устните ѝ бяха морави. Многобройните ѝ страдания я бяха направили сериозна, докато младостта ѝ подхранваше нейната веселост и оптимизъм.

Беше прекарала толкова дълго време на легло в болнични стаи, заобиколена от непознати лица, бели стени и малко картини по стените, че имаше само две любими занимания: да чете и да гледа телевизия. Когато гледаше телевизия, лицето ѝ се набръчкваше и след това придобиваше израз на пълна тържественост и съсредоточеност: сякаш присъстваше на отварянето на завещание на член от семейството. Когато четеше обаче, независимо каква беше книгата, лицето ѝ беше безизразно и не издаваше никаква емоция.

Запознахме се, тъй като беше чела във вестниците за Френд и за мен. Седмица след произшествието една от медицинските сестри влезе в стаята и ме попита дали бих желал да ме посети Джаз Чирич. Когато ми разказа за детето и за състоянието му, си представих някой зъл ангел от типа на Шърли Темпъл или поне на Дарла от „Малките мошеници“. Вместо това Язенка Чирич имаше необикновено, интересно лице, в което всички черти бяха изострени и много наблизко едни до други. Гъстата ѝ коса се къдреше като талаш на стар тапициран мебел и имаше почти същия цвят.

Сестрата ни запозна и излезе да направи обичайните си обиколки из стаите. Джаз седна на стола до леглото ми и ме измери с поглед. Все още имах силни болки, но преди време бях решил по-малко да се

самосъжалявам. Посещението ѝ щеше да бъде моята първа стъпка в тази посока.

— Коя е любимата ти книга? — попита ме тя.

— Не съм мислил. Може би „Великият Гетсби“. А твоята?

Тя сви рамене и цъкна веднъж с език, сякаш отговорът се разбира от само себе си.

— „Дами с подпалени нощници“.

— Това книга ли е? Кой я е писал?

— Еган Мур.

Усмихнах се. Моето име е Еган Мур.

— За какво се разказва в нея?

Тя ме погледна внимателно и продължи да разказва една от онези безкрайни и несвързани приказки, които могат да се харесат само на дете.

— Тогава чудовищата изскочиха от дърветата и заведоха всички обратно в зловещия замък, където Скалдор, злият крал...

Харесваше ми как, докато разказваше приказката, Джаз се вживяваше в ролите. Скалдор имаше много лош поглед и Джаз го имитираше до съвършенство. Когато нещо изпълзяваше върху някого, пръстите ѝ се свиваха като ръка на вещица и мърдаха като дяволчета във въздуха помежду ни.

— ... И те се върнаха вкъщи точно навреме, за да видят любимото си предаване по телевизията.

Джаз се облегна на стола, уморена, но очевидно доволна от изпълнението си.

— Историята изглежда страхотна. Бих желал аз да съм я написал.

— Да. Страхотна е. Сега мога ли да те попитам нещо?

— Питай.

— Кой се грижи за Френд сега, когато те няма вкъщи?

— Една съседка от апартамента до моя.

— Виждал ли си го след произшествието?

— Не.

— Яд ли те е, че заради него загуби крака си?

За миг се замислих, като се чудех дали да разговарям с нея като с дете или като с възрастен човек. Беглият поглед към лицето ѝ ми подсказа, че тя изисква отношение като към възрастен човек. Просто нямаше време за глупости.

— Не, не ме е яд на него. Съзнавам, че на някого ме е яд, но не знам на кого. Не знам дали някой е виновен. Но със сигурност не ме е яд на Френд.

След като се запознахме, тя ме посещаваше всеки ден. Обикновено идваше сутрин, когато и двамата бяхме свежи от нощния сън и весели. Сутрините обикновено се чувствах добре, но повечето следобеди — не. Поради някакви причини ужасът на това, което ми се беше случило, и отражението, което то щеше да има върху останалата част от живота ми, се втурваха в стаята заедно с таблата с обяда и се задържаха дълго след часовете за посещения. Мислех си най-различни работи. Сещах се например за птицата, която цял ден стои на един крак, или за вица за еднокракия мъж, който участвал в състезание, в което трябвало да се рита отзад. Мислех си също, че думи като „ритам“ няма повече да бъдат част от речника на тялото ми. Знаех, че вече правят чудесни протези — Науката в настъпление!, — но това ми носеше слаба утеха. Искях си онова, което беше мое, а не нещо, което в най-добрия случай щеше да ме направи да изглеждам „като нов“, както казваше лекарят всеки път, когато говорехме по въпроса.

С Джаз станахме добри приятели. Тя правеше дните ми в болницата по-щастливи и разширяваше кръгозора ми. Познавах само двама души, които бяха безнадеждно болни — майка ми и Язенка. И двете гледаха света със същите напрегнати и все пак благодарни очи. Когато времето изтича, като че ли способността на очите да виждат нараства десетократно. Нещата, които те виждат, най-често не са подробности, минавали преди незабелязани, а някой важен елемент, който внезапно придава завършеност на сцената. При посещенията си в болничната ми стая коментарите на Джаз за наши общи познати или начинът, по който светлината проникваше на различно големи снопове през прозореца, бяха и зрели, и убедителни. Умирайки, тя бе развила преждевременно виждането на поет, на циник и на артист за света, който я заобикаля, колкото и тесен да бе той.

Първия ден, в който ми позволиха да изляза навън, съседката ми Катлийн ме изненада, като доведе Френд в болницата да ме поздрави. Кучета не се допускаха в болницата, но бяха направили изключение поради по-особените обстоятелства.

Толкова се зарадвах на приятеля си Френд, че мина изненадващо дълго време, докато се сетя, че той е причината да съм в болница. Той

непрекъснато се опитваше да се качи на скута ми и това щеше да ме зарадва, ако допирът му не ми причиняваше толкова голяма болка. Това, което можах да направя за него, бе да му подхвърля любимата топка няколко хиляди пъти, докато разговарях с Катлийн. Половин час по-късно попитах медицинската сестра дали е възможно Джаз да слезе долу, за да я запозная с приятелите си.

Възможно беше. Увита до ушите с одеяла, госпожица Чирич бе представена на негова светлост Френд Мур. Ръкуваха се тържествено (единственият номер на Френд — обичаше да „дава лапа“) и той ѝ разреши да го погали по главата. Седяхме четиримата и се радвахме на слабото следобедно слънце.

Лекарят ме беше окуражил да се поразходя малко с патериците, така че половин час по-късно, докато Джаз се занимаваше с Френд, аз изпробвах новите алуминиеви патерици, а Катлийн бдеше наоколо за всеки случай.

Моментът не беше никак подходящ за демонстрации. В доброто старо време с часове фантазирах как бихме могли да живеем заедно с Катлийн. Мисля, че и тя ме харесваше въпреки че отскоро бяхме съседи. Преди произшествието бяхме започнали все по-често да се срещаме и това като че ли напълно ми стигаше. Опитвах се да изработя план да се доближа до сърцето ѝ. Но сега, колчем се осмелявах да вдигна поглед от неустойчивата почва пред себе си, четях в лицето ѝ загриженост и състрадание, каквито не ми бяха нужни. Съзнавах загубата си по-болезнено от всеки друг път.

Денят ми бе развален, но не исках Катлийн да го разбере. Казах ѝ, че съм изморен и че ми е студено и я попитах дали има нещо против да се върнем при Джаз и Френд. Отдалеч двамата бяха така неподвижни и сериозни, че приличаха на една от онези ранни снимки на хората, живели в Американския запад.

— Какво си правите двамата?

Катлийн ме погледна бегло, за да разбере с какво е заслужила това не твърде деликатно отпращане. Избегнах очите ѝ.

Двадесет минути по-късно отново бях в леглото. Усецах се отвратителен, безсилен, изгубен. Иззвъня телефонът до леглото ми и чух гласа на Джаз.

— Еган, Френд сега ще ти помогне. Каза ми го днес, докато си говорехте с Катлийн. Каза, че мога да ти го кажа.

— Така ли? Какво смята да прави? — усмихнах се аз, като очаквах пак да се впусне в някоя от нейните шантави истории по телефона. Приятно ми беше да слушам гласа ѝ, приятно ми беше и присъствието ѝ в стаята ми.

— Много ще направи, да знаеш! Каза, че дълго мислил кое е най-доброто, което може да направи за теб, и че сега вече знае. Подробности не мога да ти съобщя, защото това за теб трябва да е голяма изненада.

— Как звучи гласът му, Джаз?

— Малко като гласа на Пол Макартни.

На всеки два-три дни Катлийн и Френд ме посещаваха в болницата. През по-голямата част от времето седяхме тримата, но от време на време Джаз се чувстваше добре и слизаше при нас. Тогава малко поседяхме четиримата, след което с Катлийн отивахме да се разхождаме из района на болницата.

Джаз не ми спомена повече, че Френд ѝ е говорил, но когато разказах на Катлийн, че гласът му приличал на гласа на Пол Макартни, тя избухна в неистов смях.

Катлийн се оказа истински сърдечна жена, която правеше всичко, което бе по силите ѝ, за да създаде радост на Джаз и на мен. Естествено, че нейната сърдечност и грижа ме накараха да хлътна до уши по нея, което само влошаваше и усложняваше нещата. Животът бе започнал да проявява изключително циничното си чувство за хумор.

— Искам да ти кажа нещо.

— Какво е то?

— Обичам те.

Зениците ми се разшириха от ужас.

— Не, не е вярно.

— Вярно е, Еган — каза ми тя. Каза го на мен. — Искаш ли да живеем заедно, когато се върнеш у дома?

Погледнах към поляната. Джаз и Френд бяха някъде там, в тревата. Джаз повдигна бавно ръка и я размаха напред и назад: знак, че всичко е наред.

В навечерието на деня, в който щяха да ме изписват, отидох в стаята на Джаз на последно посещение. Отново някоя карантия ѝ бе изневерила и изглеждаше уморена и бледа. Седнах до леглото и хванах хладната ѝ ръка. Макар че се опитах да я разубедя, Джаз настоя да ми разкаже дълъг нов епизод за Огненото прасе Слутак. Също както семейството на Джаз и Слутак беше от Югославия: високо, високо в планините, където овцете се движели върху двата си задни крака и тайни агенти от всякакви държави се криели, когато не били на служба. Джаз бе маниачка на тема тайни агенти.

Бях слушал много от историите за Слут, но тази последната надмина всички други. В нея ставаше дума за един нацистки танк, за езерата Плитвице, за чичо Вук от Белград и за един кожен прозорец.

Когато свърши историята, Джаз беше още по-бледа отпреди. Толкова бледа, че ме разтревожи.

— Добре ли си. Джаз?

— Да. Еган, ще идваш ли да ме виждаш всяка седмица, както обеща?

— Разбира се. И тримата ще идваме, ако искаш.

— Това е добре. В началото може да идвате само двамата с Френд. Нека Катлийн си седи вкъщи, ако е уморена.

Усмихнах се и кимнах. Тя ме ревнуваше от новата „жена в моя живот“. Знаеше, че с Катлийн сме решили да опитаме да живеем заедно. Може би щях да събера кураж да зарежа самосъжалението и да се преборя нещата да се подредят както трябва. Действително се страхувах, но в същото време бях нетърпелив и се вълнувах от евентуалните шансове и възможности.

— Мога ли да ти се обаждам по телефона, когато имам нужда от теб. Джаз? — зададох ѝ този въпрос, защото знаех, че ще ѝ бъде приятно да чуе, че хората имат нужда от нея, дори когато лежи в леглото, слаба като мишле.

— Да, можеш да ми се обаждаш, но и аз ще трябва да ти се обаждам, за да ти съобщавам какво казва Френд.

— Добре де, а как ще разбираш какво казва, след като той ще е с мен у дома?

Тя се начумери и завъртя очи. Отново се проявявах като тъп.

— Колко пъти да ти го повтарям, Еган? Аз приемам *послания*.
— Тъй. Какво имаше в последното послание, което прие?
— Френд каза, че смята да подреди теб и Катлийн.
— Френд ли каза това? Защо мисля, че аз го казах?
— Да, ти каза нещо, но той каза останалото. Каза, че имаш нужда от известна помощ.

Джаз изрече тези думи с много голяма убеденост.

Това, което най-силно ме изненада впоследствие, бе бързината и лекотата, с които се нагодих към коренно различния начин на живот. Катлийн не беше ангел, но ми даваше цялата доброта и свобода, от които се нуждаех. Край нея се чувствах и обичан, и свободен, което е доста необичайна комбинация. В замяна се опитвах да ѝ дам онова, което, по думите ѝ, харесваше най-много у мен: хумор, уважение и поглед към живота, който — според нея — бе ироничен, но и опрощаващ.

Всъщност живеех два напълно нови живота: живота на партньор и живота на инвалид. Това беше период, изпълнен с емоции и бури, и не знам дали бих искал някога да го изживея повторно, макар че през по-голямата част от времето се намирах толкова близо до блаженството, колкото няма никога повече да бъде.

Сутрин Катлийн отиваше на работа, а ние с Френд оставахме да се забавляваме както намерим за добре. Това обикновено означаваше бавна разходка до магазина на ъгъла, където си купувах вестник. След това прекарвахме един-два часа на слънце на верандата. През останалата част от деня се мотаех, размишлявах и се опитвах да се върна в света, чийто център за мен бе леко изместен в различни отношения.

Често си говорехме с Язенка по телефона. Веднъж седмично я посещавах и Френд винаги ме съпровождаше. Ако времето бе лошо и Язенка не можеше да излезе навън, оставях Френд на рецепцията при сестра Дорнхелм и на излизане си го взимах.

Когато влязох един следобед в стаята на Джаз, видях гигантска нова машина, която цъкаше тайнствено и тържествено край леглото ѝ.

Тръбите и проводниците, които свързваха момичето с машината, бяха сребристи или възрозови.

Сърцето ми се сви обаче, когато видях новата ѝ пижама: от серията „Междузвездни войни“ с 5-сантиметрови многоцветни роботи и същества, щамповани във всички ъгли и изобщо навсякъде. За тази пижама тя говореше отдавна, много преди да ме изпишат от болницата. Знаех, че родителите на Язенка ѝ бяха обещали, ако е послушна, да ѝ подарят пижамата за следващия рожден ден. Подозирах, че пижамата ѝ бе подарена заради новата машина, защото следващ рожден ден може би нямаше да има.

— Ей, Джаз, вече си с новата пижама!

Тя седеше много изправена и усмихната, дяволски щастлива. В носа ѝ имаше розова тръба, а в ръката ѝ — сребърна.

Машината вливаше течности и бръмчеше, зелените и черните скали регистрираха нива и чертаеха диаграми, които съобщаваха всичко, но не обясняваха нищо.

— Еган, знаеш ли кой ми подари пижамата? Френд! Френд ми я изпрати от магазина. Пижамата пристигна опакована в кутия в любимия ми цвят — червен. Той ми купи пижамата и ми я изпрати в червена кутия. Красива е, нали? Погледни работа R2D2. Ето тук — и тя посочи фигурата някъде над пъпа си.

Поговорихме малко за пижамата, за щедростта на Френд, за новата илюстрация от „Междузвездни войни“, която бях донесъл за колекцията ѝ. Нито тя заговори за Катлийн, нито пък аз. Макар че одобряваше Катлийн по един грубоват, сестрински начин, Джаз нямаше време за „нея“, тъй като сега прекарвахме по-кратко време заедно. Освен това двамата с Джаз имахме свой свят, който включваше болнични клюки, наши си приказки за Френд и приказките за Язенка Чирич, най-новата от които — със заглавие „Любимата планина“ — трябваше да изслушам още веднъж от начало до край.

— И тогава Френд подари пижамата на Джаз и всички скочиха на леглото и цяла вечер гледаха телевизия.

— Наистина ли Френд ти подари пижамата, Джаз? Страшен е.

— Страшен е, наистина! Еган, знаеш ли какво ми каза той? Каза, че така ще нареди нещата, че ти да спечелиш състезанието.

— Кое състезание?

— Не го ли знаеш — онова от списанията? Нали миналия път ми разказа за него? Награда един милион долара?

— Ще спечеля един милион долара? Не би било зле.

Тя поклати отрицателно глава със затворени очи и премести розовата тръбичка малко встрани.

— Не, няма да спечелиш един милион долара, а сто хиляди долара — четвърта награда.

Няколко минути по-късно (след като бяхме обсъдили как ще похарча спечелените пари) в стаята влязоха господин и госпожа Чирич. Уплахата, която се появи върху лицата им при вида на новата машина, ми подсказа, че трябва да си вървя.

Навън в коридора госпожа Чирич ме спря и внимателно ме потегли настрана. Като гледаше патериците, тя ме докосна по ръката.

— Лекарите казват, че тази нова машина ще направи чудеса, но мъжът ми, Здравко, той не вярва.

С Джаз бяхме станали толкова добри приятели, че не изпитвах никакво неудобство пред госпожа Чирич и ужасно се възхищавах на силата, с която посрещаше постоянната, всекидневна мъка.

— Госпожа Чирич, не знам дали поради тази машина или поради новата пижама, но днес тя изглежда наистина добре. Със сигурност бузките ѝ са доста по-розови.

Като ме гледаше право в очите, тя заплака.

— Бях купила пижамата за рождения ѝ ден, знаете ли? Сега не искам да мисля за рождения ѝ ден, Еган. Реших да ѝ я подаря още сега.

Майката се насили да се усмихне. После, без да се срамува, избърса носа с ръката си.

— Майките сме много глупави, нали? Долу видях Френд и му казах: „Подай лапа!“ Той веднага подаде лапа. Язенка много го обича, знаете ли? Казва, че понякога той ѝ се обажда по телефона.

Обърна се и влезе в стаята, Като си тръгнах, ги виждах с мъжа ѝ как стоят над онова сложно легло, гледат дъщеря си с безпомощни очи и се чудят с какво са заслужили това.

Минаха няколко седмици. Отново започнах да работя. Новата машина наистина помогна на Джаз. Катлийн премести всичките си вещи в моя апартамент.

По телефона ми се обадиха от една от телевизионните мрежи и ме поканиха да участвам в предаване, в което да разкажа как съм спасил Френд. Поразмислих и реших да откажа. Във вестниците се вдигна достатъчно голям шум, а и дълбоко в мен нещо ми казваше, че е грешно да извличам полза от случката. Катлийн се съгласи с мен и в

знак на съгласие ме дари с една силна прегръдка. Една вечер се посъветвах и с Френд, който лежеше на скута ми, но той дори не вдигна глава.

Животът никога нямаше да стане предишният, но все пак „поотпусна педала на газта“ и намали скоростта до нормална. Събитията вече не се развиваха със шеметна скорост и това беше добре.

Последният проблясък на лудост ме застигна под формата на препоръчано писмо в голям плик. Изпращаха ми го от „The Truth“^[2], онзи ужасен вестник, в който се подвизават заглавия от рода на „РОДИХ КАМИОН“, и който се продава на касите във всички супермаркети.

Един редактор ми предлагаше две хиляди долара срещу изключителните права да публикувам моя разказ. Според него обаче разказът ми не бил „достатъчно жив“, така че „Истината“ желаше да направи историята по-пикантна, като заяви, че Френд е от Далечния космос или от Изгубения континент, Атлантида, или от някъде другаде...

В отговор му написах учтиво писмо, в което заявих, че с най-голямо удоволствие бих се съгласил с условията му, но кучето ми ме е заклело да пазя няколко съдбоносни държавни тайни, така че не съм в състояние да си позволя да...

— Еган, ти ли си?

— Джаз? Здравей, приятелче! Как си?

— Не съм много добре, но трябваше да ти звънна, за да ти кажа какво ми каза Френд преди малко.

Несъзнателно потърсих кучето с поглед из стаята. То беше в другия край и оттам ме гледаше право в очите. Испитах особено чувство.

— Той е пред тебе в стаята, нали?

— Да, Джаз, тук е.

— Знам това. Каза ми да ти кажа, че навън един мъж наблюдава къщата ти. Бъди много внимателен, той е таен агент!

— Чакай сега, Джаз — поех дълбоко въздух и едва се сдържах да не й изнеса по телефона лекция за това колко вредно е да се лъже.

Можеше да ми разказва приказките си за Слутак. Можеше да казва, че Френд понякога разговаря с нея, но предупреждения от рода на „Внимавай, пред вратата ти има ченге“ не можех да приема.

— Ъ, ъ... някой идва, Еган. Трябва да свършваме. Внимавай!

Поставих слушалката на мястото ѝ, след като и тя затвори телефона. Стоях и се вирах в слушалката, като се чудех какво да направя. Сякаш против волята си обаче изкуцуках към прозореца и погледнах навън. Естествено, не видях никого.

В този момент извън звънецът. Така се стреснах че изтървах едната патерица.

— Един момент, моля!

Докато се навеждах, за да взема патерицата, усещах, че сърцето ми се блъска в гърдите. Има мигове в живота, когато при най-слабата причина те обхваща такъв ужас или стрес, че в съзнанието ти не остава място за нищо друго. Особено досадна е незначителността на причината: тя може да е телефонен звън, който те изважда от магията на увлекателна книга, човек, идващ иззад гърба ти, който лекичко те тупва по лявото рамо, и така нататък.

Ръката ми силно трепереше и няколко секунди не можех да уловя проклетата патерица. Звънецът извън повторно.

— Идвам! Почакайте!

— Търся господин Мур.

На вратата стоеше пощальон с кочан с разписки в ръка.

— Аз съм?

— Имате препоръчано писмо. Разпишете се тук.

Той се загледа в крака ми, докато премествах тежестта на тялото си върху здравия крак, за да поема кочана.

— Четох във вестниците за вас. Къде е кучето?

Разписах се и му върнах кочана.

— Тук някъде. Ще ми дадете ли писмото?

— Да, разбира се, ето го. Кучето сигурно си го бива, щом сте направили такова нещо за него.

Тонът му ме накара да застана нащрек. Освен това той не сваляше очи от крака ми. Някакъв таен агент! Изобщо не погледнах писмото. Само исках пощальонът да си отиде, вратата да се затвори и сърцето ми да се успокои.

— Получихте ли някаква награда или нещо подобно?

— Награда за какво?

— За това, че сте спасили кучето си! От някоя асоциация за защита на кучетата или нещо такова.

— Не, не съм получил награда, но ще ви кажа нещо: при следващото си пътуване до Марс то ще ме вземе със себе си.

Изгледах го право в очите и се ухилих така безумно, както само аз мога. Той отстъпи крачка назад и на бърза ръка изчезна.

Когато прочетох писмото, позвъних на Катлийн в службата и ѝ съобщих, че съм спечелил 10 хиляди долара в някакво състезание.

На другия край на жицата Катлийн се умълча. Чуваше се тракане на пишещи машини.

— Джаз ти го каза отдавна.

— Да, но тя каза, че ще спечеля сто хиляди, а не десет. Не десет.

Твърде силно извиках. Бях твърде уплашен. Затворих очи и зачаках, като се надявах Катлийн да наруши тишината.

— Какво смяташ да правиш?

— Не зная. М-м-м, Френд влезе в стаята.

Той мина с леки стъпки през стаята и без да погледне към мен, се свря под масичката, върху която бе телефонът.

— Катлийн, как стана така, че кучето ми започна да ме притеснява?

— Аз...

— И как дойдоха сега тези пари?

Същата вечер отидохме да видим Джаз в болницата. Френд оставихме вкъщи, заспа на върху любимия му стол.

Този път тръбичките бяха повече. Машината бе същата, но от нея излизаха много повече тръби и под завивките пълзяха към тялото на Джаз.

Тя изглеждаше много зле. Толкова зле, че когато я видях, първото нещо, което ми мина през ума, бе: този път ще умре. Жестоко, вярно и очевидно: този път ще умре.

Когато Джаз ни видя, лявата половина на устата ѝ едва-едва се изкриви в усмивка. Най-уморената и най-примирената усмивка, която някога бях виждал.

Катлийн остана до вратата, а аз се доближих до леглото. Джаз гледаше ту към мен, ту към Катлийн, после отново към мен, като искаше да види какво ще направим.

Подпрях патериците си до стената и с маневра седнах на стола до леглото.

— Здравсти, детко.

Появи се същата усмивка и едно пръстче помръдна от ръцете, скръстени върху хълмчето на гърдите ѝ.

— Все пак спечели, нали? — Гласът ѝ бе дрезгав и дебел от слузта.

Решил бях да говоря с нея шеговито, но твърдо, но плановете ми се оказаха твърде амбициозни за изтощения ѝ организъм. Тук владееше смъртта.

Джаз като неин наместник, държеше всички карти.

— Еган, може ли да поговорим насаме?

Тя каза това толкова тихо, че Катлийн със сигурност не би могла да чуе нищо, но въпреки това потреперех.

— Кат, имаш ли нещо против да ни оставиш малко насаме?

Тя кимна. Върху лицето ѝ се четеше смес от жалост и смущение. Излезе от стаята и тихо затвори вратата зад себе си.

— Еган, Катлийн понякога се вижда с друг мъж. Името му е „Витамин Д“. Понякога ти казва, че отива на работа, но вместо това отива при него.

Докато говореше, Джаз ме наблюдаваше. Очите ѝ бяха празни, гласът ѝ — безизразен. После се пресегна и хвана ръката ми с такава нежност, с каквато се вдига карфица, паднала на пода.

— Ти само я попитай. Френд ми го каза преди време. Каза, че трябва да го знаеш.

На връщане и двамата мълчахме в колата. Вятърът се бе усилил, разнасяше всичко по улиците и после изведнъж утихваше.

Мой ред бе да приготвя вечерята и затова щом влязохме в апартамента, отидох направо в кухнята. Катлийн включи телевизора във всекидневната. Чух я да казва на Френд нещо, което прозвуча като поздрав.

Налях вода в една тенджерка, за да сваря спагети и се сетих за десетте хиляди долара. Сложих масло и счукан чесън в тигана и се сетих за Витамин Д, каквото и да означаваше това?

— Дявол да го вземе! Френд, свали това нещо! Не, Френд не!

— Какво има?

— Нищо. Просто Френд скочи с кокала си на дивана и направи петно. Сега ще му го взема.

Тя влезе в кухнята, клатейки глава.

— Голямо животно е Френд! Колко пъти му казах да не прави това. Само в този случай ръмжи срещу мен — тя се засмя и отново поклати глава.

— Свикнал е със стария ми диван. Тогава това нямаше голямо значение.

Тя се засуети около мивката, търсеше парцал, по-чистия парцал. После завъртя крана.

— Виж какво, сега диванът е нов и страницата е нова!

— Кат, би ли замълчала за миг? Искам да те питам нещо. Познаваш ли човек на име Витамин Д?

— Човек на име Витамин Д? Не, но познавам човека, който започна тази работа. Виктор Диксън. Свири соло китара.

Тя затвори крана и изстиска парцала в мивката.

— Откъде знаеш за Витамин Д? Ти никога не слушаш рок.

— Кой е Виктор Диксън?

— Едно старо гадже, което създаде този състав. Започват да печелят популярност. Първият им видеоклип сега върви по „Ем Ти Ви“. Видя ли го?

Водата в тенджерата завря. Трябваше да пусна спагетите, но точно сега не бях в състояние. Бях твърде... уплашен?

— Какво си имала... Какво сте имали с него?

Катлийн скръсти ръце на гърдите си и въздъхна с блеснали очи.

— Ревнуваш, а? Браво! Ами, учехме заедно в колежа. После той се изгуби за няколко години, после се яви един ден и няколко месеца бяхме заедно. Беше ми по-скоро приятел, отколкото гадже, въпреки че мнозина мислеха, че между нас има кой знае какво. Впрочем, защо ме разпитваш? Как изобщо заговори за това?

— Джаз ми каза...

В съседната стая Френд лудо залая:

— Френд! Френд! Френд!

Звучеше така сякаш е напълно обезумял. С Катлийн се спогледахме и се размърдахме.

На телевизията един човек биеше бяло тюленче по главата с дървен кривак. Тюленчето пищеше, а от главата му се лееше тъмночервена кръв върху снега.

Френд стоеше до телевизора и лаеше.

— Стига, Френд!

Той продължаваше да лае.

На телевизията един човек отвори с лост дървена каса. Вътре имаше десет умрели папагала. Наредени в живописна стройна редица. През шума от лая на Фред дочух нещо за нелегалния внос на редки птици в Съединените щати.

— Млъкни, Френд!

— Еган, гледай!

Едно куче бе привързано с ремъци към операционна маса. Стомахът му бе разрязан, устата му изкривена над оголените зъби.

В този момент само това ни липсваше — специално предаване по телевизията за жестокостта към животните.

Целият ден бе невероятен, свръхестествен. Ден, в който най-доброто нещо, което човек може да направи, е да разпери ръце и да си легне веднага след вечеря като се надява, че с това ще свършат неприятностите.

Във въздуха обаче витаеше нещо нередно и тъмно и ние завършихме деня, като изплюхме камъчето по време на вечерята.

Оказа се, че Виктор Диксън все още е наоколо. Не, не го е докосвала, откакто живеем заедно. Да, понякога ѝ се обаждал по телефона в службата. Да, обядвали са заедно веднъж-дваж в ресторант. Не, нищо не се е случило. Не ѝ ли вярвам? Как мога изобщо да си помисля такова нещо?

Казах, че много ми се иска да ѝ вярвам, но защо досега не ми е споменала нищо за него?

Защото нещата само щели да се объркат още повече...

Гласовете ни се засилиха, а вечерята, хубавата вечеря, изстина.

Френд остана с нас до Третия рунд и после се изниза от стаята с клюмнала глава и подвита опашка. Искаше ми се да му кажа да остане, нали той забърка тази каша в края на краищата?

— Та какво е *твое* определение на доверието, Еган?

— Стига, Катлийн, стига. Как би се чувствала, ако беше на мое място? Само си представи, че нещата се обърнат.

— Бих се чувствала чудесно, благодаря. Защото бих вярвала на това, което ми кажеш.

— Ах, ти си опасна девойка.

Това бе капакът. Катлийн стана и излезе от къщи побесняла.

До като чаках и се безпокоях, Язенка се обади два пъти по телефона в разстояние на един час. Първия път каза само, че Катлийн е в къщата на Витамин Д и ми даде телефонния му номер.

Позвъних на този номер. Обади се сънен мъж с южняшки акцент. Попитах дали Катлийн е там.

— Ей, приятелче, знаеш ли колко е часът? Кат не е при мен. Няколко дни не съм я виждал. Господи, знаеш ли колко е часът? А бе, как си научил този номер? В указателя го няма. Кат ли ти го даде? Значи, като я видя, ще и дам да разбере. Обеща на никого да не го дава.

— Вижте какво, наистина трябва да говоря с нея. Ще ви бъда признателен, ако я повикате на телефона. Аз съм нейният брат и трябва да говорим по важни семейни въпроси.

— О, не, наистина съжалявам. Кат не е тук, честна дума. Чакай малко, ще ти дам един друг номер, на който можеш да я потърсиш.

Даде ми моя собствен номер.

Второто обаждане на Язенка бе по-дълго. Говореше ми както детето шепне на ухото на родителите си. Думите излизаха бавно и затихваха в края на всяко изречение.

— Еган? Пак съм аз. Слушай, слушай внимателно. Животните се надигат. Ще стане много по-рано, отколкото си мислех. Готвят се да убият всички хора. Писнало им е. Ще се спасят само приятелите им. Всички животни в целия свят ще го направят. Ще убият всички. Затова, веднага щом затвориш телефона намери географска карта. В Гърция има един остров Формори. Ф-о-р-м-о-р-и. Още утре заминавай там. Всичко започва след три дена.

— Джаз...

— Мълчи, мълчи! На Формори ще бъдат оставени да живеят само някои хора. Хората, които са приятели на животните. Френд казва, че можеш да отидеш да живееш там, тебе ще те пуснат. Но Катлийн, не. Тя все искаше да му вземе кокала. Еган, моля те, заминавай! Довиждане. Обичам те!

Това бе последният ни разговор. Когато след двадесет минути отидох в болницата, една сестра с тъжно лице ми каза, че Джаз току-

що е издъхнала.

Сега часът е почти 3,30 сутринта. Погледнах в географския си атлас и открих остров Ф-о-р-м-о-р-и.

Преди три часа пуснах Френд да излезе навън и той още не се е върнал. И Катлийн още я няма.

Луната продължава да блести. Като заставах до отворената врата преди няколко минути, видях хиляди птици, които летяха в стройни, непроменящи се фигури пред спокойното ѝ и осветено лице.

Скоро трябва да взема решение.

---

[1] „Приятел“ бел.ред. ↑

[2] „Истината“ — бел.ред. ↑

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 33,34,35-36/1990 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.